

www.tuneingarden.com

รุ่ง วรรณศรี

‘รุ่ง วรรณศรี

OLD JOURNALIST NEVER DIE

เรื่องราวของกว่า50ปีบนเส้นทางนักเขียนของ‘รุ่ง วรรณศรี’ที่บางคนยกให้เป็น”พญาอินทรีแห่งสวนอักษร” ไม่ใช่เรื่องใหม่ คนสัมภาษณ์ ถึงขั้นวิตกจริตว่าจะเขียนชนไร ไม่ให้ซ้ำ ไม่ให้เซย ซึ่งยากนัก เพราะนอกจากหนังสือรวมเล่มกว่า 100 เล่มที่เปล่งวาจาแทนเจ้าตัวมาเนิ่นนานแล้ว บทสัมภาษณ์ เล่าขาน นินทา ก็กำจกรกระจายไปทั่ว ไม่หยุดหย่อน ไม่มีเว้นสักเรื่อง

(จิบปากพูด) Anyway!ศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณกรรม ในวัย72ปี และโรคภัยเบียดเบียนพอให้ไม่เหงา ยังคงทำงานเขียนหนักหน่วง เหน็ดเหนื่อย ที่บ้านหลังสุดท้าย”สวนทูนอิน”บนม่อนดอยโป่งแยง เชียงใหม่ ชีวิตที่ยังคงต้องดิ้นรน ไม่อนุญาตให้ผ่อนพัก ไหนจะยังนวนิยายยาวเรื่องใหม่ ที่เริ่มลงมือแล้วหลังว่างเว้นมานานปี

นั่นทำให้ยุ่งพอ กระทั่งหนังสือที่ส่งมาจากวิทยาลัยโยนก ลำปาง ยืนยันว่าสภาวิทยาลัยฯ อนุมัติให้ประสาท**คุณภิวัตน์ กิตติมศักดิ์** สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ ให้แก่เจ้าตัว กลายเป็นเรื่อง-แม้ไม่เล็กน้อยเกินไป-แต่ยังไกลเกินกว่าจะตื่นเต้น

และบทสนทนาแรกของเรื่องนี้ จึงเป็นดังนี้..

ได้รับคุณภิวัตน์กิตติมศักดิ์ ต้องเรียนดอกเตอร์ปึ ณ โป่งแยงหรือเปล่า?

เฮ้ย..บ้าน่า!

นี่ย่าเขายกย่องให้ได้รับปริญญาทางหนังสือพิมพ์ เพราะคุณ’รุ่ง’เริ่มต้นด้วยการเป็นนักหนังสือพิมพ์?

เราเป็นนักข่าวในสยามรัฐสืบตาหิวากรณ์ เป็นนักข่าวเฉพาะกิจมากกว่า ไม่ได้วิ่งเข้าไปหาข่าว นอกจากข่าวที่ร้ายสืบตาหิวากรณ์การทำงานที่นายสั่ง งานที่ได้ถึงต้องแปรออกมาเป็นสารคดี ไม่ใช่ข่าวแท้ๆ

เอาวิธีการทำข่าวมาจากไหน?

ก็เรียนวิชาการหนังสือพิมพ์มาบ้างที่จุฬาฯ ตอนนั้นเขาเปิดสอนวิชาการหนังสือพิมพ์เป็นครั้งแรกในเมืองไทย รู้สึกจะหลักสูตร 2 ปี ไม่ใช่ระดับปริญญา เรียนกันตอนเย็น อาจารย์ที่มาสอนระดับหัวกะทิทั้งนั้น อย่าง **อาจารย์จินตนา ยศสุนทร** ส่วนคนที่มาเรียนก็พวกที่ทำงานหนังสือพิมพ์อยู่แล้ว คนเก่งๆทั้งนั้น **หลวงเมือง** (นักเขียนแมนขอมูล ประจำดิชนรายสัปดาห์) ก็เรียน เรียนกันที่ตึกขาว คณะวิทยาศาสตร์

เขาสอนอะไรกันบ้าง?

จำไม่ได้แล้ว ไร้..ตั้งห้าสิบปีแล้ว แต่ก็สอนทั้งนั้นแหละ สอนภาษาอังกฤษ วรรณคดี สอนหลักการหนังสือพิมพ์ แต่เราเรียนได้ทอมสองเทอมเท่านั้น แล้วก็เลิกเรียน ผ่นมาอยู่เมืองเหนือนี้ ทำป่าไม้ทำอะไร

จะนั่นส่วนหนึ่งได้จากการเรียนที่จุฬา อีกส่วนได้จาก learning by doing?

ก็เห็นจะเป็นอย่างนั้น อีกส่วนหนึ่งก็ได้จากที่เกเรมาบ้าง

ไปเรียนวิชาหนังสือพิมพ์ก็แสดงว่าที่จริงอยากเป็นนักหนังสือพิมพ์?

ชอบ เราชอบ จุดแรกที่ทำให้อยากเป็นนักหนังสือพิมพ์ นักเขียน คือหนังสือของ **หม่อมเจ้าอากาศดำเกิง (รพีพัฒน์)** เรื่อง **ละครแห่งชีวิต** (วว..เล่ากันว่า EXOTIC NOVEL เรื่องแรกของเมืองไทยเล่มนี้ ทำให้นาย **วิสูตร ศุภลักษณ์ ณ อยุธยา** พระเอกของเรื่องผู้เป็นนักหนังสือพิมพ์ ใช้ชีวิตโลดโผนในหลายประเทศ กลายเป็นต้นแบบของใครต่อใครในวงการหนังสือพิมพ์)

เป็นหนังสือที่ดีมาก มีบทบาทมากในสังคมยุคนั้น มีอิทธิพลมากกับคนรุ่นเรา คนหนุ่มคนสาวอยากเป็นนักหนังสือพิมพ์ทั้งนั้นไม่ว่าใคร อย่าง **รัตนะ ยาวประภาส** ก็ใช่ เราอ่านกันตอนมัธยม อ่านแล้วอยากเป็นเหมือนพระเอกคนนี้

เมื่อเข้ามาจริงแล้วเหมือนอย่างที่อ่านมาไหม?

คนละเรื่องเลย

ตอนทำหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ได้วิชาการทำหนังสือพิมพ์จากมรว.คึกฤทธิ์ (ปราโมช- ผู้ก่อตั้งและบรรณาธิการยาวนาน) หรือจากการฝึกฝนเองแค่ไหน?

เราเข้าไปในฐานะคนตรวจรูปนะ แต่เป็นคนตรวจรูปที่พิเศษหน่อย เพราะเป็นคนตรวจรูปที่ถ่ายรูปได้ พอมาทำงานไม่กี่วันก็เขียนคอลัมน์ได้ (คอลัมน์รำพึงรำพัน โดยลำพู ที่ผู้อ่านอนุมัติให้เขาเป็นนักเขียนฉบับปล้น) ส่วนงานก็แล้วแต่ท่านคึกฤทธิ์ หรือบรรณาธิการ คือคุณ **ประหยัด ศ นาคนา** เป็นคนสั่ง ทำมาเพื่อใช้ในสยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์

เราก็เขียนอย่างตั้งใจจะให้คนอ่านมากๆ อยากเป็นนักเขียนที่ดี แล้วก็โชคดีที่พอเขียนไปเรื่องสองเรื่องจดหมายเข้ามาเต็มเลย คนชมมา คนที่ไปรับโทรศัพท์จากคนชมคือท่านคึกฤทธิ์ ท่านบอก **"เฮ้ย!ไอ้...เอ็ง มีแพนแล้วโว้ย"** เราก็ดีใจ คือเราเป็นเด็กที่มีประสบการณ์มาก อายุน้อยแต่เรียนหนังสือเร็วกว่าอายุ อ่านหนังสือมาก อ่าน

ตั้งแต่เด็ก อายุ4-5ขวบอ่านหนังสือได้แล้ว อ่านให้พ่อฟัง อ่านให้ยายฟัง พอเราหันเหมาทางนี้มันก็ไม่เป็นการยาก ประสพการณ์จากการอ่านทำให้เรารู้อะไรมาก โลกทัศน์กว้าง เรื่องรัสเซีย เรื่องอเมริกา เรื่องฝรั่งเศส เราอ่านมาเยอะ มาก่อน ถึงบอกกับทุกคนๆ รวมทั้งลูกด้วยว่า อ่านเข้าไปเถอะ หนังสือไปก็อ่าน อ่านอะไรก็ได้ อ่านเข้าไป มันจะต้องให้อะไรเสมอ

หม่อมเจ้าสิทธิพร กฤดากร ท่านเรียนรู้อะไรดีจากนวนิยาย เพราะนวนิยายมันอ่านง่าย ไม่น่าเบื่อ นวนิยายดีมีอะไรที่เราใช้ประโยชน์ได้ ถ้ารู้จักหยิบมาใช้ เคียงนี้เขาไม่ค่อยคิดอะไรกันแบบนี้เท่าไร เขาคิดแต่ว่า ต้องเรียนกันเป็นเรื่องเป็นราวไปเลย

อีกอย่างเราเป็นเด็กที่ผ่านสงครามโลกครั้งที่สอง นี่ทำให้มีประสบการณ์มาก ได้เห็นความตาย ความพินาศ ภัยพิบัติของกรุงเทพ ได้เห็นความร่ำรวยของเศรษฐีสังคม ได้เห็นความยากจนของคนที่ไม่มีความดีปัญญาที่จะต่อสู้ เราเรียนรู้อะไรจากการอ่าน เพราะเป็นคนไม่ค่อยชอบเรียนหนังสือ เบื่อง่าย เรียนเดี๋ยวก็เบื่อแล้ว

เบื่อบรรยากาศของห้องเรียน หรือเบื่อเพราะคิดว่ามันไม่ได้ให้อะไร

ก็ไม่รู้ เบื่อง่าย เป็นคนชอบคิดอะไรหลายอย่างในเวลาเดียวกัน เป็นคนที่มีความขัดแย้งในตัวเอง การทำงาน หนังสือพิมพ์ก็เป็นความนึกคิดของเด็ก การเป็นนักเขียนก็เกิดขึ้นจากแบบนี้ อยากจะเล่าให้ใครฟังเหมือนปรับทุกข์

แม้จะเป็นนักเขียนอาชีพ แต่สังเกตุว่างานของคุณ'รงค์' ดีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์เรื่อยมา นับแต่สยามรัฐ เติลนิวัธ จนถึงมติชน มีความมุ่งหวังอะไรที่เอางานเขียนตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์?

อยากให้คุณรู้จักเราทุกคน ทุกชนชั้น เพื่อนบางคนเขาเขียนลงหนังสือพิมพ์อย่างสยามสมัยแล้วเขาจะไม่เขียนลงหนังสือที่เล็กกว่านี้ แต่เราเขียนหมดแหละ หนังสือดาราทัวร์ก็เขียน เขียนหมด เพราะต้องการคนอ่าน และเราเชื่อว่าคนอ่านมันมีอยู่ทั่วไป ไม่ได้อ่านฉบับเดียว อันนี้คือเหตุผลที่หนึ่ง เหตุผลที่สองคือการต้องการเงิน ต้องการค่าใช้จ่าย เพราะนักเขียนสมัยก่อนรายได้ต่ำ

นักเขียนบางคนเขาอาจเน้นแต่งานรวมเล่ม ไม่กระจายงานไปมาก แต่เราเขียนได้หมด และงานของเรามีค่า ไม่เคยชู้ย ไม่เคยทำงานลวกๆ พิจารณาแล้วว่างานนี้เหมาะกับเล่มนี้ มารวมเล่มที่หลัง บางทีเขียนมาตั้ง30ปีแล้ว ถึงรวมเล่มก็มี เก็บไว้หมด เพราะมันก็มีคุณค่าในยุคของมัน และมันอาจมีค่าในยุคต่อมาอีกก็ได้

เวลาทำงานก็ต้องวางแผนว่าจะเขียนอะไร อย่างสมัยก่อนเขียนในหนังสือพิมพ์รายวัน ทำมาเป็นสิบฉบับ เราจะวางแผน วันจันทร์จะเขียนอะไร วันอังคารเขียนอะไร แนวไหน วันจันทร์เขียนเรื่องเบาๆ ต้นไม้ใบหญ้า วันอังคาร อาจเขียนวิจารณ์หนังสือเล่มหนึ่ง วันพุธอาจไปดูหนังหรือละครสักเรื่อง วันศุกร์อาจพูดเรื่องการท่องเที่ยว วันอาทิตย์เขียนเบาๆ ผูกเปลนอนใต้ต้นไม้ ฟังเสียงนกร้อง อ่านหนังสือ ลูกเมียทำข้าวมันส้มตำกินกัน และวันไหนจะเขียนการเมือง สลับกันไป

บางคนคิดว่างานเขียนหนังสือใช้จินตนาการมากกว่าข้อเท็จจริง ขณะที่การทำงานหนังสือพิมพ์ใช้ข้อเท็จจริงมากกว่า แต่จากการสังเกตการทำงานของคุณ'รงค์' ใช้ข้อเท็จจริงและข้อมูลจำนวนมาก เพื่อสร้างงานเขียน ใช้มากกว่าจินตนาการมาก..

นักเขียนรุ่นก่อนไม่รู้นะ แต่เราใช้ข้อมูลมาก ไม่รู้ก็ต้องถามคนอื่น ว่า “เฮ้ย! อย่างนี้ใช่ใหมวะ?” นักเขียนบางคนโกรธเรา เพราะเขาเขียนว่า “คนชายฝัน” แต่เราว่าเราไม่เคยชายฝัน เราขายแต่ความจริง จะฝันได้ยังไง

ตอนไปอยู่อเมริกา มันมีหนังสือเล่มหนึ่งเป็นสารบัญชอาชีพของคนอเมริกัน มีกว่า 4 พันอาชีพ ก็ใช้เล่มนี้เวลาที่คิดอะไรไม่ออก พลิกอ่านไปเรื่อยๆ จะไปพบอาชีพที่หากอยู่เฉยๆ เราจะคิดไม่ออก มีบุรุษไปรษณีย์ คนส่งนม คนเช็ดกระจก คนดำนํ้าเก็บขยะ คนทาสีสะพาน สับเหร้อ คนลับมีดโกน คนตัดหญ้า คนเป็นทหาร คนทำงานนาได้ เวลาเขียนติด เปิดเลย ไม่มีจนมุม เปิดแล้วก็.. “เขียนไอ้คนนี้ละวะ” หรือไม่นั้นก็ไปสัมภาษณ์เขา

กลับมาเมืองไทยก็ใช้แนวนี้ในการเขียนคอลัมน์ คิดว่าวันนี้จะเขียนถึงใครดี หยิบแถมมาเขียนให้เข้ากับสถานการณ์ ข้อมูลแบบนี้มีประโยชน์มากสำหรับคนหนังสือพิมพ์ ถ้าวันหนึ่งจนปัญญาไม่มีข่าว ไปสัมภาษณ์คนล้างท่อก็ได้เรื่องแล้ว

คิดอย่างไรที่เขาวิจารณ์กันมากกว่านักข่าวนักหนังสือพิมพ์สมัยนี้ไม่ค่อยทำการบ้าน?

เราใช้ข้อมูลมาตั้งแต่เป็นเริ่มนักเขียน จะเก็บข้อมูล จะเป็นคนที่ CLIPPING มากที่สุด ดูแฟมน์นัส (กราดนิ้วไปทั่วห้องขนาดย่อมนั่น) ทั้งนั้นเลย สำคัญมากนะ

ตอนมีเวลามีแรงมากกว่านี้ เราจะเก็บไว้หมดเลย ข่าวสำคัญอย่างกรณีผู้สาว เรื่องคนแก้ผ้าแมคเลิฟกันในรถที่ลูโซทัย ให้ภรรยาตัดเก็บไว้ วันหนึ่งจะมีประโยชน์ อาจเอามาใช้ในคอลัมน์ หรือเรื่องสั้น หรือเรื่องยาว ถ้าเป็นสมัยนี้ก็เอาลงคอมพิวเตอร์ไว้ ต้องสังเกตให้มาก ไปไม่แต่ละไปมันเหมือนกันที่ไหน ต้องทำความเข้าใจและเก็บข้อมูล ของอย่างนี้มันวัดดูดิบทั้งนั้น บางคนอาจจะลวกไปหน่อย อันนี้ไม่ได้ว่าใคร แต่เรามองไม่ทะลุ

การเป็นนักเขียน กับนักหนังสือพิมพ์มันเคยคู่กัน ก่อนหน้านี้หนังสือพิมพ์ก็จะเป็นนักเขียน นักเขียนก็จะเป็นคนหนังสือพิมพ์ ธรรมชาติแต่ก่อนมันเป็นอย่างนั้น เริ่มแรกก็พวกกิตติมศักดิ์ พวกเจ้านายที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ คนที่มีการศึกษาสูง แต่พอรุ่นก่อนหน้าเราไม่มาก อย่างรุ่น **มันัส จรรยงค์** รุ่น **สวด ภูมระโรหิต** คำว่านักเขียนกับคำว่านักหนังสือพิมพ์มาด้วยกัน อย่างพีม้นัส แกก็เป็นนักข่าวมาก่อนแล้วก็มาหัดเขียนหนังสือ มันมาด้วยกัน ไม่เหมือนเดี๋ยวนี้อีกไปเลย

ก่อนนี้เราต้องทำได้ทุกอย่าง ต้องทำข่าวได้ ต้องเขียนได้ ถ่ายรูปได้ ไปทำข่าวกลับมาต้องล้างฟิล์ม เข้าห้องมืด อัดรูปเอง เดี๋ยวนี้อาจไม่เป็นกันเลย ไปถึงก็ยื่นเทปให้บรรณาธิการ.- บรรณาธิการเอาไปให้รีไรเตอร์ จะว่าอะไร ดีกว่ากันก็ยังไม่ถึงกันอยู่ เราก็ไม่อยากลงสนมเถียงด้วย

แต่เราจะสัมภาษณ์ใครต้องศึกษาก่อน ท่านคึกฤทธิ์สั่ง “**เฮ้ย! ไอ้ปู้! พรุ่งนี้ไปสัมภาษณ์คุณพจน์ สารสิน**”... เราเกิดมาในชีวิตไม่เคยเจอคุณพจน์ นอกจากเห็นในข่าว ท่านบอกว่าหนังสือเล่มนี้มีเรื่องคุณพจน์ เอ็งเอาไปอ่าน เราก็กลับบ้านอ่านตอนดึก มีประโยคหนึ่งเขาเขียนว่า คุณพจน์ชอบทานอาหารง่ายๆ กระเดียดๆ ไปทางไทยปนจีน ท่านชอบขนมผักกาด ตอนเราไปสัมภาษณ์ท่านตีคอล์ฟ เราก็เดินตามไปเรื่อย พอสิบเอ็ดโมงกว่าท่านก็บอ กนี้คุณนะ จะกินข้าวกลางวันที่ไหน? เราก็บอกยังไม่คิดหรอกครับ คิดแต่จะขอสัมภาษณ์ท่าน ขอเวลาท่านอีกสักเล็กน้อย ท่านบอกว่าเอาใจแล้วกัน เดียวไปกินที่บ้าน มีอะไรกินบ้างก็ไม่รู้ เราก็บอกว่าเห็นว่าที่บ้านท่านมีอาหารง่ายๆ อย่างขนมผักกาด ... ที่นี้ชอบเลย ทานอาหารกัน รินเบียร์ให้เรา คุยกันไปถึงบ่ายสามโมง

แต่นักข่าวต้องรักษาระยะห่างให้เหมาะสม ไกลมากก็ไม่ได้เข้า ใกล้มากก็กลายเป็นไปกินของเขา เป็นหนี้บุญคุณ

ตอนที่ยังเป็นนักข่าว พวกกันไปสัมภาษณ์พ่อค้าข้าวใหญ่ เสร็จแล้วเขาแจกปากกาปาร์คเกอร์ สีเทอร์ควอยซ์ หนึ่งคู่ ใส่กล่องอย่างดี แกะสลักชื่อให้เรียบร้อย เงินเดือนเราพันกว่าบาท แต่ปากกาคู่นั้น500-600บาท พอเอามาถึงโรงพิมพ์ ท่านคึกฤทธิ์เรียกไปดู แล้วสั่งเอาไปคืน ตั้งแต่นั้นมาเราไม่เคยยุ่งเรื่องพวกนี้ ไม่เคยรับสินบนใครแม้แต่สลึงเดียว คนอื่นเขาเอา แต่เราไม่เอา แล้วก็ไม่เห็นไอ้พวกที่เขา มั่นร่ำรวยหรือเติบโตใหญ่ เดียวนี้น่าจะเขาไปมากแล้ว เพราะอาชีพหนังสือพิมพ์เลี้ยงตัวเองได้ ดำรงตนอยู่ได้อย่างสบายและมีศักดิ์ศรีพอ

แล้วนี่ตกลงจะให้ใครเขาเรียกดอกเตอร์ปู้หรือเปล่า?

แข่งกับดอกเตอร์ป๊อบเลยสิน(หัวเราะ)

กรรณิกา เพชรแก้ว

27 พ.ย.47

////////////////////////////////////

ตรงนี้ล้อมกรอบคอมเมนต์ของอธิการบดีวิทยาลัยโยก ดีไหมคะ

ดร.นิรันดร์ จิระสันติการ

อธิการบดี วิทยาลัยโยก

“คุณ’รงค์มีบทบาทสำคัญมากในการสร้างสรรค์วรรณกรรมไทย มีบทบาทมากต่อสังคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง สร้างแรงกระเพื่อม เป็นนักเขียนที่แตกฉาน ผลงานมาก ไม่เหมือนใคร สไตส์ไม่ซ้ำใคร เขียนได้อย่างนี้ ต้องไม่ธรรมดา แล้วเป็นคนคิดอย่างท้าทาย กระตุ้นให้เกิดความคิดแปลกใหม่

ไม่ใช่TRADITIOANL WRITER แต่ค่อนข้างrebel เขียนประชด ปลุกกระแสสังคม ชี้ให้ลองของใหม่ๆ และกล้าพูดในสิ่งที่คนอื่นไม่กล้า เมืองไทยยังอนุรักษ์นิยมมาก หากเปรียบเทียบกับคุณ’รงค์ ซึ่งเป็นเสรีนิยมอย่างมหาศาล บางอย่างเราไม่กล้าพูดแต่เราทำกันเยอะ “

“เรื่องfreedon of express เป็นเรื่องสำคัญและควรใช้กันเต็มที่ เขามีเขียนในรัฐธรรมนูญอเมริกา เขียนจริงๆ และใช้กันเอาจริงเอาจัง แต่บ้านเรายังจำกัดมาก ไม่มีกระแส นักกฎหมายบ้านเราไม่หันมาดู แต่คุณ’รงค์เป็นคนใช้เรื่องนี้เต็มที่ งานเขียนของท่านส่งเสริมเสรีภาพด้านนี้เต็มที่“

บางคนตำหนิว่างานแบบนี้ไม่เหมาะสม ไม่สุภาพ ไม่เหมาะเป็นตัวอย่างแก่คนทั่วไป..

“ใช่ ..แต่เราไม่จำเป็นต้องคิดเหมือนกัน คนอื่นไม่จำเป็นต้องคิดเหมือนเรา ความคิดต้องหลากหลาย คนที่คิด เขียน อ่าน แตกต่างไปจากเรา ไม่ได้หมายความว่าต้องรับไม่ได้ โลกเราเจริญเพราะคนคิดแตกต่าง มีหลายอย่างในบ้านเราที่ถ้าคิดไม่เหมือนใครแล้วจะรู้สึกเหมือนถูกตราหน้า อันนี้เราทราบ แต่เราก็สอนให้นักศึกษาของเราคิดนอกกรอบอยู่ทุกวัน ..ที่จริงเราเสนอท่านมา2ปีแล้ว แต่มีอุปสรรคบางอย่างที่เราควบคุมไม่ได้ แต่ปีนี้เราตัดสินใจเองหมด เลยผ่าน”

ทำไมต้องเป็นสาขาหนังสือพิมพ์?

เพราะท่านเป็นนักเขียนที่ใช้ความเป็น JOURNALISM มาก ท่านถ่ายภาพด้วย มี PHOTO JOURNALISM ก่อนนี้ วิทยาลัยโยนก็มีหอจดหมายเหตุ'รงค์ วงษ์สวรรค์ มาหลายปีแล้ว เพราะเรายืนยันว่าท่านมีคุณค่าสำหรับคนรุ่นหลัง มาก